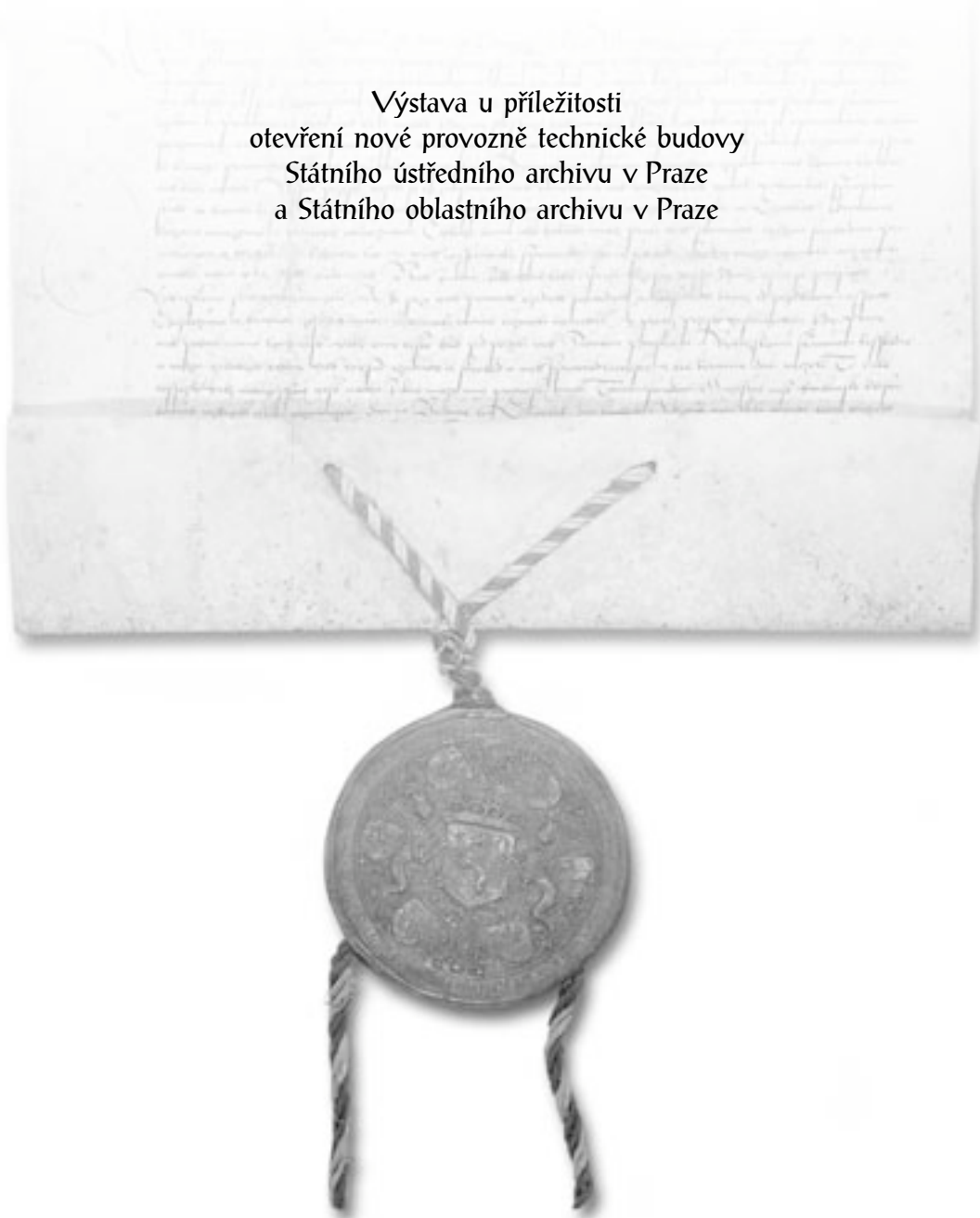

POKLADY

STÁTNÍHO ÚSTŘEDNÍHO ARCHIVU V PRAZE

Český a československý stát v dokumentech
1158 – 1990

Výstava u příležitosti
otevření nové provozně technické budovy
Státního ústředního archivu v Praze
a Státního oblastního archivu v Praze

Státní ústřední archiv v Praze – Archivní areál Chodovec

25. září – 31. října 2001

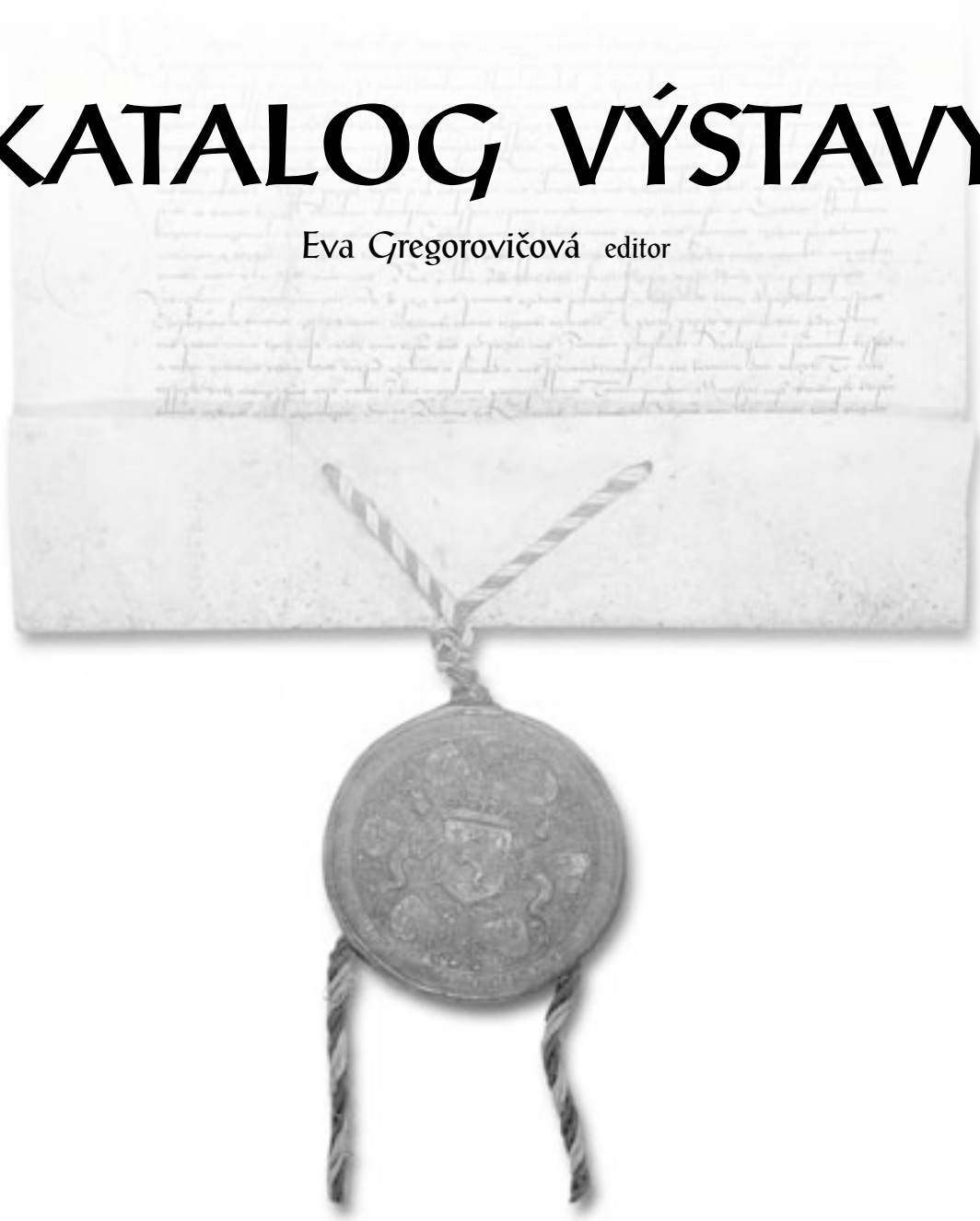
POKLADY

STÁTNÍHO ÚSTŘEDNÍHO ARCHIVU V PRAZE

Český a československý stát v dokumentech
1158 – 1990

KATALOG VÝSTAVY

Eva Gregorovičová editor

Státní ústřední archiv v Praze

Praha 2001

Na katalogu spolupracovali:

Emilie Benešová, Jaroslav Bubeník, Iva Čadková, Denko Čumlivski, Eva Drašarová,
František Frňka, Libor Gottfried, Miroslav Gregorovič, Eva Gregorovičová, Roman Horký, Zdeňka Kokošková,
Jaroslav Koláčný, Jitka Křečková, Jiří Křesťan, Milena Marešová, Helena Nováčková, Alena Nosková,
Derek Paton, Alena Pazderová, Pavel Sedláček, Helena Sedláčková, Alena Skipalová,
Alena Šimánková, Ivan Šťovíček, Božena Vlčková

Poděkování:

Státní ústřední archiv v Praze děkuje Senátu Parlamentu České republiky
za příspěvek na grafické ztvárnění katalogu.

Sponzor:

© Státní ústřední archiv v Praze, 2001

ISBN 80 - 85475 - 77 - 4

Záštitu výstavy převzal:

STANISLAV GROSS
ministr vnitra České republiky

PETR PITHART
předseda Senátu Parlamentu České republiky

Pořadatel:

Státní ústřední archiv v Praze

Autor výstavy a prostorového řešení:

Denko Čumlivski

Komisař výstavy:

Denko Čumlivski

Realizační tým výstavy:

Emilie Benešová, Denko Čumlivski, Eva Drašarová, Eva Gregorovičová,
Zdeňka Kokošková, Alena Pazderová, Roman Straka

Na přípravě výstavy se podíleli:

Emilie Benešová, Jaroslav Bubeník, Iva Čadková, Denko Čumlivski (autor výstavy), Eva Drašarová, František Frňka, Libor Gottfried, Eva Gregorovičová, Roman Horký, Maria Chaloupková, Jiří Jožák, Zdeňka Kokošková, Jaroslav Koláčný, Jan Krlín, Jitka Křečková, Jiří Křestan, Zora Machková, Milena Marešová, Dana Marvalová, Iveta Mrvíková, Helena Nováčková, Alena Nosková, Alena Pazderová, Pavel Sedláček, Helena Sedláčková, Monika Sedláková, Alena Skipalová, Naďa Slezáková, Alena Šimánková, František Štverák, Ivan Štovíček, Rudolf Vévoda, Božena Vlčková, Josef Žabka

Restaurátoři a fotografové Státního ústředního archivu:

Benjamin Bártil, Marie Buňatová, Jana Dernovšková, Michal Ďurovič, Martin Hrubeš, Alena Klímová, Eliška Košťáková, Lenka Michálková, Barbora Nováková, Jiřina Olszewiczová, Hana Paulusová, Roman Straka, Jitka Šejharová, Eva Šimková, František Šíml, Lucie Weberová

Někdy nás přivazují vzpomínky a není núžek, jež by přestřihly ta pevná vlákna.

Nebo provazy!

Motto z básně Jaroslava Seiferta jiskří jako drahokam na pozdrav všem, kdo se chtějí alespoň na chvilinku vzdálit ruchu každodennosti a potvrdit si, že sice, řečeno s nositelem Nobelovy ceny za literaturu, „šla léta krokem vrávoravým vpřed“, ale přesto se lze pokusit „navzdory létům letoucím“ čas zastavit. A dívat se. Přemítat. Provazy nepoutají pouze nás jednotlivé smrtelníky k vlastním prožitkům. Mnoho vzpomínek máme společných, často sdílíme navzájem i bludné mýty a představy. V kruhu vlastní rodiny. Ve vztahu k vlastním předkům (často to funguje i opačným směrem v posunu po časové ose). Neviditelně nás svazují, ať si to chceme přiznat či ne i v širším rozměru. Každé společenství si utváří svou představu o minulosti. Proč se vůbec od ní odstříhovat?

Ano, každá doba a její lidé znovu a znovu přepisují dějinnou tradici. V lepších časech v neustálém zápolení protichůdných ideových proudů, v neutuchajících půtkách, v nichž už ani nejde o historické děje a postavy, jako právě o tradici a výše uvedené mýty. Píšeme pomyslné kroniky vlastního života na základě vlastních vzpomínek, drobných útržků a památek, roztroušených v našem soukromí. Pro nezavěšeného neznamenají tyto střípky zapadající do mozaiky nic. Pro nás mnoho. Opatrujeme památky, jež mohou ocenit i další. Nepěkné vzpomínky bychom ovšem nejraději pohodili do studnice zapomnění. Nelze. Vždy nám je někdo připomene, jsou naší součástí. Musíme se s nimi potýkat a dokazovat ostatním snahu být lepšími. Někam patříme, v dobrém i zlém. Čím více se snažíme konat v opačném slova smyslu, právě ta úporná snaha cosi popřít nás zradí. Pevná vlákna minulosti. Naší minulosti. Jsou z ní dochovány nejen kolektivní paměť, často pracující s navyklými či naučenými stereotypy, ale i hmatatelné důkazy. Naše památky, skutečné či jen pomyslné poklady. Krajina, kterou naši předci postupně přetvářeli, stavení v ní, vesnice i města, umělecká díla v podobě obrazů, soch, knih naplněných krásnou literaturou, zaznamenaných v pohádkách. Ale i předměty denní potřeby, produkty obyčejného dne.

A co s tím má společného archiv?

Je kotevním lanem. Často velmi křehkým, neboť v jeho útrobach konopné provazy najdete jen v graciosním zmenšení u starobylých listin. Visí na nich pečeti. Jinak se tu většinou uchovává pergamen,

papír, z novější doby daguerrotypie, fotografie, filmy, zvukové a audiovizuální nahrávky na nejrůznějších nosičích a ještě dříve než začalo tisíciletí označované za svět informací, objevily se tyto již ne uložené do papíru, ale zakleté na ne příliš stabilních (viděno prizmatem věků) médiích. Přehledka minulých dějů zvěčnělá jejich aktéry. Někdy úmyslně, aby si potomci učinili správnou a žádoucí představu. Ale převážně bez postranního záměru usměrňování a glorifikace, vždyť si ani neuvědomovali, že písemnosti, které vytvářejí ve svých funkcích, skýtajících jim obživu, bude v budoucnu někdo zkoumat. Byli si vědomi praktického aspektu tvorby úředních „lejster“. Tato stránka věci často nevyprchá ani s překročením prahu století, o mladších produktech ani nemluvě. O tom se mohla přesvědčit řada občanů České republiky v posledních deseti letech 20. století a na prahu století 21. v případech restituce nebo kompenzace a rehabilitace. Archiv fungoval jako banka dokladů k oprávněným nárokům, jež obecně přiznávaly zákony. Prokazatelné důkazy však poskytly a stále poskytují archivy.

Ale kde jsou konečně ty poklady? V archivu? Lai-kovi se automaticky připojí adjektivum „zaprášený“ a další nelichotivé představy následují. Poučený návštěvník již ví, že jde jen o urputně se držící myšlenkový stereotyp. Archivy tohoto typu u nás i ve světě jsou spíše kvantitativně méně rozšířeným dokladem „nepěče“ zřizovatelů a ostudou oboru. Poučený badatel má jiné asociace, a to nekompromisního archíváře chránícího svěšené bohatství, strážce pokladu. Ti, co nepronikli ochranou hradbou - zákonné lhůty třiceti let nepůjčování od doby vzniku dokumentu (ostatně u nás se stejně nedodrzuje), nezpracovanosti tudíž nehledatelnosti písemností, pro nepovolaného neurčených citlivých osobních dat či fyzické zchátralosti archiválie - uvažují o obojživelníkovi spočívajícím na zurčícím prameni tak lákavého a jistě senzačního poznání. Takové „poklady“ také opatrujeme. Jsou ale hodnoty mnohem větší. V této souvislosti se vždy píše o paměti národa, kořenech společnosti, hledání a potvrzování identity jednotlivce, skupiny, národa i širšího společenství spatřitého historicky vyvinutými kulturními vazbami.

Spojenectví kultury, prožitků, historie se manifestuje v určitých symbolech. Neoddiskutovatelným symbolem české státnosti jsou české korunovační klenoty. Nejsou veřejnosti běžně přístupné, což podtrhuje jejich výjimečnost. Z uzavřené korunní komory nad svatováclavskou kaplí se vyjímají pouze k mimořádně slavnostním příležitostem. Kontinuitu státnosti potvrzují i další klenoty, svou hodnotou směle soupeřící

s odznaky středověké státní moci – archivní soubor listin Archivu České koruny či Desky zemské (moravské jsou dokonce prohlášeny za národní kulturní památku, neméně významná a půvabná česká řada dosud není prozatím na takový akt připravena). Jejich exkluzivitu doprovází stejná péče o jejich uchování. Uloženy v přísně střeženém klimatizovaném trezoru, vystavují se pouze při výjimečných událostech. Také vzácnými mapami, rukopisy; akty, jež jsou významná svým historickým dosahem; unikátními, dosud nezveřejněnými fotografiemi či zachráněnými filmy se archiváři nechlubí každý den. Poklady, své drahocenné archiválie, vystavují jen zřídka. Archiválie spjaté bytostně s osudy státu pak ještě řidčeji. Křehký, na vnější klimatické podmínky citlivý materiál, velí zachovávat opatrnost. A rodinné šperky také nenosíme každý den. Pouze s odstupem mnoha let ústřední

archiv českého (a československého) státu umožňuje veřejnosti shlédnout skutečné originály, jejichž původ často tkví v dávné minulosti. K obezřetnému uchování zavazuje nejen speciální zákon o archivnictví, ale především generacemi předávaná zodpovědnost za svěřené dědictví. Pouto, o němž se mluví v úvodu této promluvy, je v případě archivářů mimořádně pevné. Sahá v případě Státního ústředního archivu až k pověstnému, jménem neznámému, archiváři císaře Karla IV. Starostlivost tohoto panovníka o zachování historických dokumentů přece zavazuje. Kráčíme v jeho šlépějích i v současnosti. A do trezoru schováváme jen to opravdu nejvzácnější. Archiválie patřící státu jsou k dispozici všem, v zájmu poznání a pochopení i s ohledem na ono výše zmiňované nepřestřihnuteľné vlákno.

Eva Drašarová,
ředitelka Státního ústředního archivu v Praze

K výstavě a katalogu

Místem konání výstavy je Archivní areál v Praze 4 - Chodovci, budovaný Ministerstvem vnitra České republiky od roku 1992. Tato monumentální budova představuje svou úložní kapacitou, rozsahem studijních a konferenčních prostor, i co do kvality vybavení, nejvýznamnější objekt svého druhu v našem státě. Rovněž náleží mezi největší účelové archivní stavby v Evropě. Slavnostní uvedení archivního areálu do provozu dne 25. září 2001 je velkým svátkem celého českého, moravského a slezského archivnictví. Zvláště to platí pro Státní ústřední archiv v Praze a Státní oblastní archiv v Praze, pro něž byl tento nový objekt vybudován. (I. oddělení Státního ústředního archivu, kde se nacházejí nejstarší písemnosti českého státu do roku 1848, však zůstává ve své původní budově na třídě M. Horákové v Praze 6.) Archiváři obou institucí tím dostali možnost pečovat o svěřené archivní bohatství na nesrovnatelně vyšší technické úrovni, než tomu bylo dosud.

U příležitosti dokončení Archivního areálu na Chodovci, připravil Státní ústřední archiv v Praze ze svých fondů a sbírek na poslední dny září a celý měsíc říjen roku 2001 výstavu s názvem „Poklady Státního ústředního archivu. Český a československý stát v dokumentech. 1158 - 1990“. Výstupem z této akce je katalog všech vystavených exponátů s řadou reprodukcí vybraných archiválií.

Touto expozicí začíná trvalá výstavní aktivita, s níž se počítá v obou výstavních sálech chodovského areálu. Výstava „Poklady Státního ústředního archivu“ je zamýšlena jako chronologicky uspořádaná přehlídka historicky nejzávažnějších, ale také divácky nejatraktivnějších archiválií, souvisejících s vývojem českého a československého státu. Výstava a její katalog jsou časově vymezeny rokem 1158, kdy byla vydána nejstarší, v originále dochovaná listina středověkého listinného archivu českých králů a českého státu - Archivu České koruny, a rokem 1990, kterým začíná naše současnost, tedy doba, v níž žijeme. Celkově je vystaveno a do katalogu zařazeno přes sto dvacet vybraných exponátů. Je třeba zdůraznit, že tak rozsáhlý soubor závažných archiválií nebyl samostatně zpřístupněn patrně od velké, neopakovatelné „Celostátní výstavy archivních dokumentů“ na Pražském hradě v roce 1958. Vzhledem k mimořádné citlivosti archivního materiálu na osvětlení i změny teploty a vlhkosti, se podobná akce neuskuteční nejméně v průběhu následujících patnácti až dvaceti let.

Cílem výstavy, a tím i jejího katalogu, v žádném případě není podrobná ilustrace vývoje české a československé státnosti, ale prezentace většího počtu jednotlivých vybraných archivních unikátů mimořádného významu, které spíše jen symbolicky, ve zkratce, tento vývoj naznačují. Výstavě i katalogu jde především

o zpřístupnění skutečných archivních pokladů. Expozice má proto podobu jakési otevřené klenotnice.

Celá výstavní akce je zaměřena na nejširší veřejnost. Výstava je svým pojetím, prostorovým řešením i uspořádáním exponátů přizpůsobena vnímání návštěvníka, který si přišel do Archivního areálu na Chodovci pro sváteční zážitek z osobního setkání s archivními poklady, spojenými s tisíciletými dějinami svého státu. Katalog má divákovi oživit vzpomínku na výstavu, která jej zaujala, ale hlavně mu poskytnout celkový přehled o prezentovaném souboru dokumentů a také trvale dostupný svod podrobnějších údajů o každém z nich. Informace obsažené v katalogu mají význam i pro studenty oboru archivnictví a pomocných věd historických, historie, dějin umění a příbuzných oborů a mohou být přínosem i pro odborníky. Anglickou verzi katalogu je pak možno oslovit i zahraniční, evropské i mimoevropské návštěvníky a probudit v nich zájem o naše dějiny. Výstava i katalog chtějí nejen prezentovat dokumenty k vývoji českého a československého státu, ale v neposlední řadě také propagovat české archivnictví a klíčové postavení, jež v něm náleží Státnímu ústřednímu archivu.

Vlastní výstava je instalována na ploše výstavního sálu, přiléhajícího k atriu v přízemí administrativního objektu. S ohledem na nosné pilíře ve středu prostoru je expozice rozdělena na dvě části. Prvnímu, úvodnímu úseku, dominují dvě nejdůležitější archiválie z celé výstavy. Jde o tak zvanou Zlatou bulu sicilskou, vydanou v Basileji 26. září 1212 a koncept Deklarace nezávislosti, sepsaný T. G. Masarykem 14. října 1918 ve Washingtonu. (Tento dokument daroval Kongres USA prezidentu ČSFR Václavu Havlovi za jeho státní návštěvy Spojených států v roce 1991.) V uvedené části výstavy se rovněž nachází soubor map, který je instalován tak, aby vytvářel nástup k oběma dominantám. Při vstupu do výstavy, proti dvěma hlavními exponátům, jsou na zavěšené plátno promítány ukázky z unikátních filmových záběrů událostí týkajících se Československa v letech 1918 - 1945, z úseku foto - fono - kino dokumentů Státního ústředního archivu v Praze.

Druhý úsek výstavy má podobu otevřené archivní klenotnice. Exponáty jsou volně uspořádány do historických celků, které na sebe plynule navazují v chronologickém sledu od poloviny 12. století do roku 1990. (Jedná se o tyto velmi rámcově chápané celky: český středověký stát, stavovský stát 16. století, český stát éry baroka, 19. století, 1. Československá republika, 2. světová válka a léta do roku 1948, období 1948 - 1990.) České dějiny před rokem 1158 na výstavě připomíná kronika Přibíka z Radenína, řečeného Pulkavy, kronikáře Karla IV., v rukopise s vyobrazeními českých knížat a králů. Období husitské revoluce není na výstavě ani v katalogu zastoupeno, neboť Státní ústřední archiv nemá z této dějinné etapy ve svých fondech a sbírkách žádný důležitý dokument. S listinami, úředními knihami a spisy v jednotlivých časových celcích výstavy jsou vždy prezentovány, většinou na zvláštních panelech, dobové kresby, grafiky a od 60. let 19. století i původní fotografie. Tento dosti početně zastoupený obrazový materiál má umocňovat dojem z vystavených písemností a přispívat k vytvoření určité dobové atmosféry v příslušných exponátových celcích. Na výstavě se nachází i několik trojrozměrných exponátů - pečetidla, chocholy, odznaky a čísla revolučních gard z roku 1848 a sádrová skica Josefa Václava Myslbeka k soše nejvyššího maršálka českého sněmu Jiřího Lobkowicze z roku 1905. Katalog umožňuje trvale uchovat hlavní přínos výstavy, kterým je shromáždění do určité míry reprezentativního souboru historicky nejceněnějších a divácky nejatraktivnějších archiválií z fondů a sbírek Státního ústředního archivu v Praze. Vydáním katalogu je tak zhodnocena časově náročná týmová práce spojená s přípravou expozice. Celkové pojetí katalogu a uspořádání hesel k jednotlivým dokumentům se poněkud liší od členění výstavy a řazení příslušných exponátů ve vitrínách a na panelech. Katalog symbolicky uvádí reprodukce miniatury s mytickým Přemyslem Oráčem z výše zmíněného rukopisu Pulkavovy kroniky. Poté jsou již všechny exponáty, včetně historických map ze 16. - 20. století, uspořádány v podstatě chronologicky. Obsah katalogu je pro lepší přehled rozdělen na šest časových úseků, sledujících vývoj českého a československého státu.

Denko Čumlivski,
autor výstavy

'Sometimes we are bound up in memories and there are no scissors which could cut through that strong thread. Sometimes they are rope!'

These lines from a poem by Jaroslav Seifert sparkle like a gem to greet all who seek to escape the hustle and bustle of everyday life for a moment and confirm for themselves that although 'the years wobbled by' (again the words of that Noble laureate for literature), it is possible to make time stand still, to look and to contemplate. Ropes do not bind us mortals to our experiences only on an individual basis; there are many memories which we have in common, and we often share erroneous myths and ideas – in the family circle, in our attitude to our ancestors. (This, incidentally, often works in the opposite direction along the axis of time.) Invisibly they bind us, whether we admit it or not, in the broader context. Every society creates its own ideas about the past. Why cut that bond?

People of every period again and again rewrite history. In better times, this takes place in a continuous struggle between opposing intellectual currents, in tenacious tussles, in which it is no longer so much a matter of historical events and figures as it is one of tradition and myths. We write fictive chronicles of our lives on the basis of our own memories, our fragmented recollections, which are scattered about our private lives. To the uninitiated the shards of memory, which fall into the mosaic, mean nothing. To us, they mean a great deal. We look after monuments that others can value. Unpleasant memories, however, we would rather cast into oblivion. But that is impossible. There is always somebody to point out that they are also a part of us. We must grapple with these memories and show others that we are trying to improve. We have our place, for better or worse. The more we try to act in the opposite way, that tenacious attempt to deny something betrays us. That something is the strong thread of the past. Our past. Not only is a collective memory of our past preserved (one which often operates with stereotypes acquired either by force of habit or learning); there are also palpable pieces of evidence of that past as well. Our monuments, relics, genuine or fictive treasures. The landscape, which our ancestors reshaped again and again, the buildings in it, villages and towns, works of art in the form of pictures, sculptures, books of fine literature, records of orally communicated fairy tales. And also objects of everyday use. And what, you might well ask, does that have to do with archives?

The archives are an anchor rope, albeit often a fragile one; for deep within the archives hemp rope exists only in a graceful miniature form on ancient documents. Seals hang from them. Otherwise, archives hold mostly parchment, paper and, more recently, daguerreotypes, photographs, film, as well as sound and audiovisual recordings preserved in various forms; indeed, even before the thousand years called the 'information age' began, these pieces of information had been recorded not on paper, but on media that are not particularly stable (if we consider them through the prism of the ages). An overview of past events immortalized by their actors. Sometimes they were preserved with the hope of providing future generations with the correct (that is to say) desired idea of the past. But more often they were preserved without the ulterior motives of influencing and glorifying – after all, their originators often did not realize that the documents they were making in the offices where they earned their living would one day be the subject of somebody's research. Rather, they were aware of the practical aspect of the creation of official documents. This aspect often survives from an early period to a much later one, not to mention the case of more recent documents – as many citizens of the Czech Republic have learnt during the last decade of the twentieth century and at the dawn of the twenty-first in cases of restitution, compensation, and rehabilitation. The archives have operated as a document bank for legitimate claims recognized under law and have provided hard evidence for these claims.

But where are the treasures? In the archives? The layman often automatically applies the adjective 'dusty' and other unflattering terms to them. The educated visitor or researcher, however, knows that that is only a stubbornly enduring stereotype. In the Czech Republic and elsewhere there are few archives of the sort that would testify to neglect by the people who operate them and be a disgrace to the profession. For the educated researcher something else comes to mind when thinking of archives – namely, the uncompromising archivist who protects the treasures that have been entrusted to him or her. People who do not understand the purpose of the fortress walls – I mean the legislatively set restrictions on making a document accessible no earlier than thirty years after its date of origin (which, by the way, is often not respected in the Czech Republic), as well as record groups that have yet to be catalogued and in which it is therefore difficult to find records, sensitive personal information inaccessible to unauthorized persons, and the poor condition of certain records – imagine not

a helpful archivist but a dog in a manger full of fascinating, sensational information. Admittedly, we also have 'treasures' of that sort in our care. But they are far less important than other documents. In this connection, one often hears about the memory of the nation, the roots of society, and the search for (and confirmation of) the identity of the individual person, the group, the nation, and the wider community bound together by historically developed cultural ties.

The alliance of culture, experience, and history is manifested in certain symbols. The Bohemian crown jewels, for instance, are a clear symbol of Czech statehood. But they are not usually accessible to the public, and that only serves to underscore their uniqueness. They are taken out of the Crown Chamber at St Vitus's Cathedral only on special occasions. Similarly, the continuity of statehood is confirmed by other jewels which are at least as valuable as the symbols of state power in the Middle Ages – for instance, a set of documents from the Archives of the Bohemian Crown or the Land Rolls. (The Moravian Land Rolls have even been declared a national cultural treasure; the Bohemian Land Rolls, however, which are no less important or attractive, have yet to be granted this status.) Owing to their exclusiveness they also receive special care, are deposited in a high-security, climate-controlled safe, and are exhibited only on exceptional occasions. Similarly, rare maps, manuscripts, documents important for their historic

impact, and unique, unpublished photographs or preserved films are also shown only on special occasions. Archive materials which are intrinsically connected with the fate of the state are displayed even less frequently. The fragile material, sensitive to external climatic conditions, requires the utmost care when being handled. But, after all, not even family jewels are worn everyday. Only after a period of many years is the central archive of the Bohemian/Czech (and, later, the Czechoslovak) state now enabling the public to look at genuine originals which in many cases have their provenience in the distant past. It is not only special legislation on archives which makes the careful treatment of archive records obligatory; special treatment follows also, indeed above all, from a sense of a responsibility, which is handed down from one generation to the next, for the heritage that has been entrusted to the archives and archivists.

The bond with the past is exceptionally strong for archivists. It extends, in the case of the Central State Archives, all the way back to the celebrated though anonymous archivist of Emperor Charles IV. We today are still committed to this fourteenth-century ruler's concern for the preservation of historical documents, and are following in his footsteps. But only the most valuable records are now deposited in the safe; the other archive records of the state are accessible to everybody, in the interests of knowledge and understanding and with respect to the thread that binds.

Eva Drašarová
Director of the Central State Archives, Prague

Concerning the Exhibition and Catalogue

The exhibition is being held in the new building of the Central State Archives in Prague 4 (Chodovec). This colossal edifice, which was begun by the Ministry of the Interior in 1992, has a great storage capacity for records, ample research and conference rooms, and state-of-the-art equipment. It thus constitutes the most important building of its kind in the Czech Republic and is, in fact, among the largest purpose-built archive buildings in Europe. The grand opening of the Archives, on 25 September 2001, represents a great day for Bohemian, Moravian, and Silesian record-keeping, and especially for the Central State Archives in Prague and the Regional State Archives in Prague, for which the new building was erected. (The First Department of the Central State Archives, however, which holds

the earliest written records of the Kingdom of Bohemia to the year 1848 will remain in its original location on Milada Horáková Avenue, Prague 6.) The archivists of both institutions now have an opportunity to look after the treasures entrusted to them, using equipment far more advanced than what was previously available to them.

To mark the completion of the new archive building at Chodovec, the Central State Archives have organized an exhibition of documents from their holdings. Called 'Treasures of the Central State Archives: The State of Bohemia and Czechoslovakia in Documents, 1158–1990', it will be held from late September to the end of October 2001. The exhibition

is thus the first of many exhibitions to be held in the two halls of the Archives at Chodovec.

The current exhibition, 'Treasures of the Central State Archives', which includes an illustrated catalogue of all the exhibits, presents a chronological survey of the historically most important and visually most attractive documents related to the development of the Bohemian and Czechoslovak states. The exhibition and its catalogue begin with the earliest surviving original document of the medieval record office of the Bohemian kings and the Bohemian state (the Archives of the Bohemian Crown), which was published in 1158, and ends with a document from 1990. More than 120 items are exhibited and listed in the catalogue. It is noteworthy that such a large set of important archive records had not been publicly shown since the unrivalled 'State-wide Exhibition of Archive Documents', which was held at Prague Castle in 1958. And, considering that the material is exceptionally sensitive to light and to changes in temperature and humidity, this will most probably be the last exhibition of its kind for at least the next fifteen years.

The exhibition and its catalogue aim to present a large number of unique items from the archives, in order to symbolically outline the development of Bohemian and Czechoslovak statehood and to make these genuine archive treasures accessible to the public. In this way the exhibition resembles an open treasury.

In its conception and layout the exhibition is designed for the general public, in particular for the visitor who has made a special trip to the Archives to become acquainted with archive treasures related to the thousand-year state history of the Bohemian Lands. The catalogue is intended not just to provide an overview of the exhibited documents and detailed information about each of them, but also to help the visitor to recall the fascinating exhibits in years to come. The information in the catalogue is nevertheless also important for students of archival sciences, history, art history, and related fields, and will undoubtedly prove invaluable to experts as well. The English-language version, intended for the visitor from abroad, will, it is hoped, whet his or her appetite to learn more about the history of the Bohemian Lands. Lastly, the exhibition and the catalogue aim also to promote Czech archives and draw attention to the key position that the Central State Archives hold among them.

The exhibition is being held in the Exhibition Hall adjacent to the Atrium on the ground floor of the administrative building of the Archives. Taking advantage of the large pillar in the centre of the hall,

the exhibition is divided into two parts. The first is introductory and is dominated by two of the most important documents of the whole exhibition. They are the 'Sicilian Golden Bull', issued in Basle on 26 September 1212, and a draft of the Czechoslovak 'Declaration of Independence', drawn up by Tomáš Garrigue Masaryk in Washington, D.C., on 14 October 1918. (This document was given to Czechoslovak President Václav Havel by the Congress of the United States of America, during the President's state visit to the USA in 1991.) The introductory section of the exhibition also includes a set of maps, to orient the visitor before he or she moves on to the two chief exhibits.

At the entrance to the exhibition, opposite the two main sections, unique photographs (from the photographic, sound, and film holdings of the Central State Archives in Prague) are projected on a screen, illustrating important events in the history of Czechoslovakia from 1918 to 1945.

The second part of the exhibition takes the form of an open archival treasury. The exhibits are arranged in historical units, which move smoothly in time from the mid-twelfth century to the year 1990. They comprise the following loosely conceived periods of state history: Bohemia in the Middle Ages, the Estates in the sixteenth century, the Baroque period, the nineteenth century, the first Czechoslovak Republic (1918–38), World War II (1939–45) and the nearly three years from the liberation to the Communist takeover (1945–48), and, lastly, the period of Communist rule from its inception to its collapse (1948–90). Bohemian history before 1158 is represented at the exhibition by the Czech chronicle of Přebík of Radení (known as Pulkava), the chronicler of Charles IV, in a manuscript with illustrations of Bohemian rulers. The years of the Hussite wars are not represented in either the exhibition or the catalogue, because the Central State Archives have no document of real importance from those times. The documents, official books and records in the individual sections of the exhibition are presented (usually on separate panels) with period drawings, prints, and, beginning in the 1860s, unique original photographs. This large presentation of visual material seeks to intensify the impression gained from the exhibited documents and to help to recreate the atmosphere of the times in each of the exhibition sections. The exhibition also includes several 'three-dimensional' exhibits – seals, plumes, insignia, and division numbers of the Revolutionary Guard from 1848, as well as a plaster model by Josef Václav Myslbek for his statue of the Grand Marshal of the Bohemian Diet, Jiří Lobkowitz, from 1905. The catalogue enables the visitor to preserve for years to come the main contribution of the exhibition –

namely, the bringing together of a representative collection of the historically most important and visually most attractive items from the holdings of the Central State Archives in Prague. The catalogue thus crowns the efforts of the team that prepared the exhibition.

The overall conception of the catalogue and the arrangement of its entries on the individual documents differ somewhat from the arrangement of the exhibition itself and the exhibits in the

showcases and on the panels. Symbolically, the first illustration selected for the catalogue is a miniature of Přemysl Oráč, the mythic founder of the ruling house of Přemyslid, from the Pulkava Chronicle manuscript. Afterwards, all the exhibits, including the historic maps from the sixteenth to the twentieth century, are organized more or less chronologically. To help the visitor get a better overview, the catalogue is divided into six sections, arranged chronologically, which trace the development of the Bohemian and Czechoslovak states.

Denko Čumlivski
*Administrator of the Archives
of the Bohemian Crown and Curator of the Exhibition*